

Από τη *Μαρία Μαρκογιάννη*

Γιατί η μουσική του Γιαννίδη δεν θα παλιώσει ποτέ

*Τι είπε στις «Εικόνες» ο
Λάμπρος Λιάβας, που
μαζί με τις αδελφές του
συνθέτη ίδρυσαν το
«Εργαστήρι Γιάννη
Κωνσταντινίδη»*

ΟΛΟΚΛΗΡΗ η ζωή του Γιάννη Κωνσταντινίδη είναι σαν να ξεφυλλίζεις την ιστορία του 20ού αιώνα. Πέρασε όλες τις περιπέτειες του Ελληνισμού, ιστορικές και καλλιτεχνικές, αφήνοντας ένα πλούσιο και ανεκτίμητο μουσικό έργο. Ίσως, όχι τόσο γνωστό όσο θα έπρεπε.

Αμέσως μετά το θάνατό του, Ιανουάριος 1984, οι δυο αδελφές του μαζί με τον Λάμπρο Λιάβα, που σπούδασε στο Παρίσι εθνικομουσικολογία, και μια ομάδα από 25 Έλληνες μουσικούς, μουσικοκριτικούς και σολίστ, που είχαν ασχοληθεί κατά καιρούς και αγαπήσει τις συνθέσεις του, καταπιάστηκαν με τη συγκέντρωση και ταξινόμηση του έργου του.

Η ομάδα έδωσε την ονομασία «Εργαστήρι Γιάννη Κωνσταντινίδη» επειδή βρήκανε ότι εκφράζει καλύτερα τους στόχους τους με την έννοια ότι θέλουν να κάνουν μια δουλειά συστηματική και αποδοτική.

Αρχισαν με το υλικό που βρέθηκε στο σπίτι του Κωνσταντινίδη μετά το θάνατό του. Οσο ψάχνουν κάτι βρίσκουν στο υπόγειο του σπι-

τιού, χειρόγραφα και αλληλογραφία με σημαίνουσες προσωπικότητες.

Ταξινόμησαν τα χειρόγραφα χωριστά από τις εκδόσεις. Τα προγράμματα από εκτελέσεις έργων του. Τη σημαντική αλληλογραφία του. Τη μεγάλη συλλογή φωτογραφιών. Έργα και αυτόγραφα άλλων συνθετών, αφιερωμένα σ' αυτόν. Τη δισκοθήκη με δίσκους που έχουν κυκλοφορήσει κατά καιρούς και ταινίες από ραδιοφωνικές εκπομπές του. Τα κείμενα των εκπομπών του και τις συνεντεύξεις που είχε δώσει ο ίδιος.

Χωριστά, δημιούργησαν ένα τμήμα «Κώστα Γιαννίδη» που περιλαμβάνει τη μουσική από επιθεωρήσεις και τα ελαφρά τραγούδια του.

Γιατί, Γιάννης Κωνσταντινίδης και Κώστας Γιαννίδης είναι ένα και το αυτό άτομο, με δυο ισάξιες μουσικές εκφράσεις, αξιόλογες και πετυχημένες.

Το «Εργαστήρι Κωνσταντινίδη» στεγάστηκε στο σπίτι του, στην οδό Τιμάρχου 5, Παγκράτι.

Έτσι, αυτή τη στιγμή οποιαδήποτε πληροφορία και αν θέλει κάποιος

μπορεί να την έχει.

Απώτερος σκοπός είναι το υλικό που συγκεντρώνεται να επεξεργαστεί, για να βγει στη συνέχεια κάποια σημαντική βιογραφία ενός Έλληνα συνθέτη, που μέσα από τη ζωή του παρακολουθεί κανείς την πορεία του σύγχρονου Ελληνισμού.

Πρώτη προσφορά του «Εργαστηρίου» είναι η κυκλοφορία δύο δίσκων: Ο ένας με έργα για ορχήστρα με τη Συμφωνική Ορχήστρα της Βουλγαρικής Ραδιοφωνίας και διευθυντή το Βύρωνα Φιδετζή, και οι άλλοι δύο, αποκλειστικά με έργα για πιάνο, που παίζει η Δόμνα Ευνουχίδου.

— Πώς ξεκινήσατε κύρε Λιάβα την ιδέα του αρχείου για το έργο του Γ. Κωνσταντινίδη;

● Με ενδιέφερε να γνωρίσω την Εθνική Σχολή και αυτό με έφερε κοντά στον Κωνσταντινίδη σαν αντιπερισπασμό από τη μουσική του Μ. Καλομοίρη που εγώ προσωπικά αντιπαθούσα.

Ξεκίνησα από την έντεχνη μουσική, ως πιανίστας.

Στο Παρίσι έμεινα πέντε χρόνια. Σπούδασα στην Ecole de Hautes Etudes des Sciences Sociales.

Είχα μια υποτροφία από το «Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα» στο οποίο είμαι υπεύθυνος για το μουσικό τμήμα. Εχω ηχογραφήσει επίσης τραγούδια των ελληνόφωνων χωριών της Κάτω Ιταλίας, και τώρα κάνω τη διδακτορική μου διατριβή για τη λύρα στην Κρήτη και τα Δωδεκάνησα.

Θα την καταθέσω τον Ιούνιο.

Στην ΕΡΤ μπήκα το 1979, συνεχίζοντας τις σπουδές μου. Ερχόμενα στην Ελλάδα, έκανα μερικές εκπομπές και ξαναγύριζα στο Παρίσι.

Είχα ακούσει τη «Μικρασιατική Ραψωδία» του Κωνσταντινίδη, που μου είχε κάνει μεγάλη εντύπωση και το 1981 ήρθα σε επαφή μαζί του και αναπτύχτηκε μεταξύ μας μια μεγάλη φιλία.

Στις συναντήσεις μας άφηνα διπλά ένα μικρό μαγνητόφωνο και έτσι μάζεψα ένα πολύ σημαντικό υλικό από τις κουβέντες μας.

Η ζωή του Κωνσταντινίδη είναι τόσο μαγευτική και ο ίδιος είχε τόσο γοητεία.

Ο Γιάννης Κωνσταντινίδης γεννήθηκε το 1903 στη Σμύρνη, σε μια εύπορη αστική οικογένεια.

Εζησε στο κοσμοπολίτικο περιβάλλον της Σμύρνης, παρακολουθώντας τους μελοδραματικούς θιάσους και τις συμφωνικές ορχήστρες που επισκέπτονταν τη Σμύρνη. Ο πρώτος του δάσκαλος στο

πιάνο ήταν ο Δημήτρης Μιλανάκης, από τους σημαντικότερους εμπνευστές της μουσικής ζωής στη Σμύρνη.

Παράλληλα άκουγε και τη δημοτική μουσική, που τραγουδούσαν οι γύρω του απλοί άνθρωποι του λαού.

Τις παραμονές της Μικρασιατικής καταστροφής, και ύστερα από πολλές περιπέτειες, αφήνει τη Σμύρνη με προορισμό τη Γερμανία, για ανώτερες μουσικές σπουδές.

Μελετά σύνθεση με τον Πάβελ Φεοντόροβιτς Γιουόν, πιάνο με τον Καρλ Ρέσλερ, διεύθυνση ορχήστρας με τον Καρλ Ερενμπουργκ και ενορχήστρωση με τον Κουρτ Βαίλ.

Εκεί στο Βερολίνο του Μεσοπολέμου, είχε τη συντροφιά του Νίκου Σκαλκώτα, του Δημήτρη Μητρόπουλου και άλλων Ελλήνων καλλιτεχνών. Θα ζήσει το βερολινέζικο καμπαρέ και το βωβό κινηματογράφο, την οπερέτα και το ναζισμό στην αρχή του. Κάποιο επεισόδιο με τους ναζί, τον ανάγκασε το 1931 να επιστρέψει στην Αθήνα.

Σμίγει με την οικογένειά του, που τη βρίσκει εγκατεστημένη στον τελευταίο όροφο μιας τριώροφης κατοικίας στην οδό Οδυσσεύς 17 στο Μεταξουργείο.

Το σπίτι αυτό, που ανήκε στην οικογένεια Κουτρομπή, κατεδαφίστηκε τμηματικά. Σε αυτό το σπίτι έμεινε με την οικογένειά του 35 ολόκληρα χρόνια.

Όπως διηγόταν ο συνθέτης, το σπίτι δεν ήταν πολύ ευρύχωρο, αλλά ήταν βολικό και όμορφο.

Από την ταράτσα φαινόταν ακόμη και η θάλασσα.

Η ταράτσα με τις μαλτεζόπλακες είχε γύρω γύρω γλάστρες με λουλούδια και μυριστικά.

Και τα καλοκαίρια ήταν μια όαση μέσα στην καρδιά της Αθήνας. Τα βράδια όλη η οικογένεια κοιμόταν στην ταράτσα έχοντας για στέγη τον έναστρο ολοκάθαρο ουρανό.

Εστρωναν καθαρά τσουβάλια και από πάνω έριχναν στρώματα και κοιμούνταν χωρίς να τους βλέπει κανείς.

Και όταν ο Κώστας Γιαννίδης γύριζε κατάκοπος από το θέατρο όπου ανέβαινε κάποια επιθεώρηση, που είχε γράψει τη μουσική, στην ταράτσα της Οδυσσεύς 17 έβρισκε καταφύγιο για λίγη δροσιά και ξεκούραση.

Από την ταράτσα του άκουγε καμιά φορά, τις φωνές του Μαυρέα ή του Ιατρίδη, που έπαιζαν σε κά-

ποιο θέατρο από τα πολλά που υπήρχαν τότε στο Μεταξουργείο.

Εκεί κοντά, στην Οδυσσεύς 15, κατοικούσε και ο πρώτος του δάσκαλος, ο Δημήτρης Μιλανάκης με τη Γαλλίδα γυναίκα του και τα πέντε παιδιά του.

Ο Δημήτρης Μιλανάκης, που πέθανε στα 96 χρόνια του, ήταν ο αδελφός της έξοχης τραγουδίστριας και καθηγήτριας Νίνας Φωκά.

Στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου ο Γιάννης Κωνσταντινίδης γνωρίζει την επιθεώρηση που ήταν, τότε, στην ακμή της και ο Κώστας Γιαννίδης από τους πρωτεργάτες της.

Στο «Θέατρο του Λαού» ανέβηκαν οι περισσότερες επιθεωρήσεις των Γιαννουκάκη - Πολ Νορ, με μουσική του Κώστα Γιαννίδη.

●● Η ΕΡΤ μας έδωσε τις μαγνητοταινίες γιατί δεν είμαστε κερδοσκοπικό εργαστήριο, και έτσι για πρώτη φορά βγαίνουν τα άπαντα κάποιου Έλληνα συνθέτη για ένα όργανο — το πιάνο ●●

Μετά, άρχισε να γράφει μουσική για τον ελληνικό κινηματογράφο.

Ήταν επίσης από τους συνεργάτες των δυο ΕΡΤ. Τότε ονομάζονταν ΕΙΡ και «Ενόπλων».

Οι σειρές των εκπομπών όπου μιλούσε και έπαιζε πιάνο ήταν από τις πιο πετυχημένες.

Η τελευταία, του 1969, που την έκανε μαζί με τον Γιαννουκάκη, ήταν: «Η παλιά Αθήνα ξαναζει».

Γνώρισε την περιπέτεια του Πρώτου Φεστιβάλ Τραγουδιού της Θεσσαλονίκης, όπου βραβεύθηκε το τραγούδι του «Ντράγκα - ντρονγκ, όλους δεμένους οι αλυσίδες μας κρατούν», το οποίο θεωρήθηκε κομμουνιστικό και ο Κώστας Γιαννίδης καταδιώχθηκε.

— Πώς βλέπετε κ. Λιάβα, τη μουσική του Γιάννη Κωνσταντινίδη στην εποχή μας;

● Νομίζω ότι η θέση του στην ιστορία της μουσικής μας είναι ήδη καταξιωμένη. Ο Γ. Κωνσταντινίδης γράφει, ας πούμε, παλιομοδίτικα, αλλά τόσο σωστά, κάνει καθαρή μουσική, ώστε, τελικά, έχει αναγνωριστεί από όλους σε μια εποχή που θα μπορούσαν να τον κατηγορήσουν για ξεπερασμένο.

Προσέγγισε το δημοτικό τραγούδι με μεγαλύτερο σεβασμό και γνώση από άλλους. Και πρέπει να θεωρηθεί ο κυριότερος αντιπρόσωπος της Εθνικής μας Σχολής.

Αλλωστε, μια από τις σημαντικότερες λύσεις στο αδιέξοδο που είχαν βρεθεί οι συνθέτες μας, είναι μια επιστροφή στο δημοτικό τραγούδι, στις «μοντάλ» κλίμακες, στους ελληνικούς ρυθμούς.

Όσο για τις μελωδίες των τραγουδιών του εξακολουθούν να συγκινούν τους νέους. Η καλή μουσική δεν χάνεται. Γι' αυτό και η μουσική του Κώστα Γιαννίδη δεν θα παλιώσει ποτέ.

— Ποιες είναι οι δραστηριότητες του «Εργαστηρίου»;

● Προσπαθούμε να εκδώσουμε σε παρτιτούρες έργα του που δεν είναι γνωστά και είναι θαυμαστά, π.χ: «Εξι σπουδές σε ελληνικούς ρυθμούς», «Είκοσι δύο τραγούδια από τα Δωδεκάνησα», «Τα τραγούδια σε στίχους Ταγκόρ».

Και βέβαια δίσκους. Σήμερα, αν κάποιος δεν κυκλοφορεί σε δίσκο, δεν έχει πρόσβαση στο πλατύ κοινό.

Είναι έτσι διαμορφωμένη η μουσική ζωή του τόπου μας, είναι τόσο λίγες οι συναυλίες και σε τόσο στενή κλίμακα, που το κοινό δεν μπορεί να μάθει και να εκτιμήσει τα έργα ενός συνθέτη, μέσα από τις συναυλίες.

Μόνο οι καλοί σολιστές μπορούν να προβάλουν τα καινούρια έργα και να τους δώσουν τη σωστή διάσταση για να φτάσουν στο πλατύ κοινό. Αλλά αυτοί δεν παίζουν τόσο συχνά, γιατί δεν έχουν τη δυνατότητα να πληρωθούν.

— Ποιες είναι οι οικονομικές δυνατότητες του «Εργαστηρίου»;

● Προσπαθούμε από εδώ και από εκεί. Οι αδελφές του βοηθούν, όσο μπορούν. Για το δίσκο της συμφωνικής μουσικής, ήρθαμε σε συνεργασία με τη δισκογραφική εταιρεία «Λύρα», στην οποία παραχωρήσαμε τα δικαιώματα. Η ηχογράφηση στοιχίσε 5.000 δολάρια.

Το δίσκο για πιάνο τον κάναμε σε συνεργασία με το «Πελοποννησιακό Λαογραφικό Αρχείο» και την ΕΡΤ.

Η ηχογράφηση έγινε στο Στούντιο C της ΕΡΤ. Είχαμε το μεγάλο πιάνο Steinway, τον κουρδιστή όταν τον θέλαμε και δεν βρισκόμασταν κάτω από την πίεση των εμπορικών στούντιο.

Η ΕΡΤ μας έδωσε τις ταινίες γιατί δεν είμαστε κερδοσκοπικό εργαστήριο και έτσι, για πρώτη φορά

βγαίνουν τα άπαντα κάποιου Έλληνα συνθέτη, για ένα όργανο.

Τα παίζει η Δόμνα Ευνουχίδου, η καλύτερη πιανίστα σήμερα, που είχε και την εξαιρετική ευκαιρία να τα μελετήσει με τον ίδιο το συνθέτη.

Επίσης σε συνεργασία με τις εκδόσεις «Νάκα» βγήκαν πριν από λίγο καιρό δυο τεύχη με τα τραγούδια του. Ελπίζουμε να βγουν και άλλα.

Θέλουμε να οργανώσουμε μερικές συναυλίες, χρήματα, βέβαια δεν υπάρχουν.

Θα διοργανωθούν με την καλή θέληση αυτών που θα παραχωρήσουν την αίθουσα και των σολιστών που θα προσφερθούν «ευγενώς»!

Πρέπει οι νέοι σολιστές να γνωρίσουν αυτά τα έργα και να τα πάνε στα ωδεία. Να εξοικειωθούν τα παιδιά με τους ήχους και τους ρυθμούς της παραδοσιακής μας μουσικής.

E

ΑΝ ΜΙΛΑΜΕ ΓΙΑ ΑΠΟΤΡΙΧΩΣΗ

η φίρμα μας αποτελεί εγγύηση εντιμότητας και ξυρισμένα δέρματα τα τελειώνουμε μια για πάντα, ριζικά και φθηνά. Ενδοκρινολόγος επιβλέπει

ΧΩΡΙΣ ΠΛΑΣΤΙΚΗ σε ελάχιστες συνεδρίες κοντά σας αποφεύγετε την επέμβαση του χειρουργού **ΕΝΥΔΑΤΩΜΕΝΗ — ΧΩΡΙΣ ΡΥΤΙΔΕΣ** πάμφθυνα το επιτυγχάνετε μόνη σας σπίτι σας

ΜΑΥΡΙΣΜΕΝΗ όλο το χρόνο με 1.000 δρχ.

ΑΚΜΗ-ΠΑΝΑΔΕΣ σε χρόνο ΡΕ-ΚΟΡ μόνον 6000 δρχ.

ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ (2000) ΒΛΕΦΑΡΙΔΕΣ ΦΥΤΕΥΤΕΣ (2.500) ΚΕΡΙ (1.500)

ΣΩΜΑ

Διαλύστε την κутταριτίδα σπίτι σας μόνοι σας. Απαλλαγείτε κοντά μας 10-15 Kg. το μήνα. Χάστε 10-15 πόντους κάθε φορά στο στούντιο μας. Οικονομικά — χωρίς πείνα. **Βιβή Μεντή — Μαραγκουδάκη** Κεφαλληνίας 5, 82.17.124 **Μιμικά Καπελλάρη — Σπ. Μερκούρη** 62, 7226613